Број 135. У Новом Саду, у недељу 18. јуна 1900. Год. XXXV.

„Застава“ излази: сваки дан осим понедељника и дана за свецем

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију и Немачку: на четврт године 9 круна, а за све остале стране земље на четврт год. 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 60 потура сваки пут.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Почетком идућег месеца ступа „Застава“ у трећу овогодишњу четврт и излазиће као и до сада **6 пута недељно**, а то је сваки дан осим понедеоника и дана после празника.

Ми ћемо и даље чинити све што можемо, да одржимо „Заставу“ на оној висини, која одговара угледу народа и радикалне странке. На сваки начин, имаћемо пред очима народне интересе. У послу око издавања овог листа, могу нам помоћи пријатељи странке и „Заставе“, ако се постарају да њихова сарадња буде још обилатија и да нам стеку нове претплатнике.

Обраћамо нарочиту пажњу на „Заставине“ народне бројеве од петка. Ти бројеви се удешавају за најшире кругове. а претплата за њих стаје 4 круне годишње, а на три месеца 1 круна.

Иначе је цена „Застави“: 28 круна годишње, 14 круна на по године, 7 круна на четврт године, а 2 круне и 40 потура на један месец.

По решењу средишњег одбора радикалне странке, чији је орган „Застава“, лист се никоме **не сме** давати на вересију.

У Новом Саду, 13. јуна 1900.

Уредништво и администрација „ЗАСТАВЕ“.

Изјава банова.

Ако је истина, што је лист „Мађарорсаг“ донео, онда је бан Хедервари упитан, шта мисли о прослави друштва „Требевића“ у Сарајеву, одговорио, да се та прослава не може узети као нека политична манифестација, нити, да је ту посреди била „хрватска идеја“ и „агитација“, већ да се тамо стекло више Хрвата само за љубав једној госпођи, која се удала из Загреба у — Сарајево, па да о каквој хрватској политици не може се говорити ни у срд Загреба, пошто се и тамо свачим пре забављају, него ли политиком.

Тиме је с једне стране бан и нехотице омаловажио све Хрвате, а и самог себе компромитирао, јер по тим речима мора да изгледа, да је за његове ере дошло до тога, да се политички не мисли ни у самом Загребу, те да су Хрвати дегенерисани, те нити смеју, нити хоће више озбиљно да мисле. С друге стране је једну неистину рекао, јер кад би стојало што бан каже, тада не би поврвели Хрвати и из других места осим Загреба. Та било је у Сарајеву и Хрвата, који сада живе овде-онде у Срему Из Срема их дакако није могло много отићи, јер их и нема много, али је то ипак факт, да је било у Сарајеву на прослави и Хрвата, који нису били из Загреба.

То бан врло добро зна, па ипак тако каже. А шта то значи? Ништа друго, до да и бан Хедервари, тај по српском клубу, „српски“ бан, радо гледа манифестације хрватске у Босни и Херцеговини — а све на штету српског народа, те српске мисли у тим покрајинама. А кад се Мађари мало узмигоље и није им то право, тада бан увија и правда чин тај хрватски, тобоже, као неку куртоазију неколико загрепчана према једној — госпођи родом из Загреба. Доиста треба и смелости за такву тврдњу, а и наивности, да ће неко још у то поверовати. Ми са своје стране не ћемо, а и не можемо, да приписујемо прослави „Требевића“ какву важност, нити ћемо да мислимо, да ће та прослава имати каква успеха, већ хоћемо да констатујемо, како је истинита она реч, да је у троједници сваки Хрват стеклиш од највишег до најмањег, од бана до подручника, а особито онда кад се ради о одбијању и потискивању српске мисли.

То је тек једна поука за нас Србе у Троједници, те треба да нас тргне из дремежа, па да при изборима политичним, који ће бити за годину и нешто јаче, подигнемо одлучно свој глас против режима данашњег, данашње владе у Троједници. па да у троједнички сабор уђе што више Срба опозицијоналних који ће свагда унапређивати интересе српског народа троједничког. А тада ће и српском клубу да одзвони, јер се неће моћи истицати као тобожњи „представник српске мисли“ на троједничком сабору.

Још једном: најновија изјава банова нека буде поука за Србе троједничке, јер крајње је време.

Срем. Љ.

Нови Сад, 17. јуна.

Проневере и Саборски Одбор. Како Саборски Одбор мисли о проневерама народно-црквеног иметка, о томе је дао најбоља доказа у последњем своме заседању. У извештају о најновијем раду саборског одбора налазимо ово место: „У ствари проневера у тителској црквеној опћини, које су проневере делом накнађене, а дедом се имају накнадити, потврђена је одлука епарх. адм. одбора, и кривци су осуђени на сношење истражних трошкова.

Као што је познато, и патријарх Георгије налази се у истоветној прилици. И његове проневере делом су накнађене, а делом треба да их накнади. И Саборски Одбор, који је решавао у патријарховој ствари, није га осудио ни на сношење истражних трошкова. Сигурно је био у тителској ствари мало строжији због тога, што је епарх. адм. одбор бачки нашао, да они, који проневеравају народни црквени иметак, треба да буду осуђени бар на сношење истражних трошкова. Ово је баш благо и хуманитарно схваћање. Само не знамо зашто Саборски Одбор и епарх адм. одбор бачки, често тако душмански суде и осуђују све остале преступе, те кадгод само због једне једине речи, осуде човека на губитак звања. Проневера народно-црквеног иметка сматра се данас код наших високих и највиших власти, као прекршај најситније врсте. Такав је код нас дух времена!

Кинеска тајна удружења.

Како мисли К. Аџард о садањем устанку у Кини — против којег су се дигле европске велике силе, са уједињеним америчким државама, да халапљиво прогутају 400 милијуна душа, да разоре мир у народу и држави, држим, да ће као и о кинеским тајним удружењима, интересовати и српски свет.

Цели велики запад, са ужасом погледа на могући развој кинеског народа, који се у тајности васпитава и скрива у удружењу боксера. Милијуни су се до сада удружили. Но томе треба додати покрете. који су опасни не само по запад, него и по владајућу кинеску династију. Та династија је присиљена, да их потпомаже,

ПОДЛИСТАК

СА ПАРИСКЕ ИЗЛОЖБЕ.

Париз, 12. јуна.

Примио сам ваше последње писмо и прочитао у њему вашу жељу. Позивате ме, да вам још опширније пишем о српским изложбама: о изложби Србије и Босне и Херцеговине. И ако сам вам у два маха укратко описао оба ова павиљона, по жељи вашој покушаћу ево да будем још опширнији.

На десној обали реке Сене, у улици народа је и павиљон краљевине Србије. У истом реду су и павиљони: Угарске, Аустрије, Немачке, Швајцарске, Италије, Белгије, Португалије, Америке Босне и Херцеговине, Турске и Грчке. Српски павиљон је грађен у византиском и старо-српском стилу. Њему сличних зграда има доста у унутрашњости Србије нарочито школских и државних. Спреда је ходник са виданим стубовима, а покривен кривим црепом И спољашњост саме зграде лепа је, али је унутрашњост њена још лепша и величанственија. Ту је висока, велика и видна дворана. У њој је од свега у изложби начичкано као у кошници. Не знаш на чему пре да зауставиш поглед и одмах долазиш до уверења, да је ово мала земља, ал плодна и богата. Нарочито обилује у рудницима и шумама. Ту ти је велики и разнолик прибор разна мрамора гранита, литографска и друга камена, угља, креча, металних руда, гвожђа и бакра. Из богатих и лепих српских шума, ту су многа и разнолика дрва, разне висине и разне дебљине. Свака ствар има натпис на француском језику, и овај ти каже, из кога је округа и којег места ова ствар. И сви странци, који нису пропутовали кроз Србију, или који су мање читали и слушали о њој, њеном плодном и благословеном земљишту, ти изненађено застају у овом павиљону и диве се богатству ове земље. И пољопривреда, и земљорадничка индустрија, и воћарство, све ово живо сведочи о плодовитости Србије. Жито лепо, крупно, и у боји, разно вариво све по избор, лепо и разнолико воће, а нарочито шљиве и ораси са којих је Србија и у страним земљама позната.

И ако нису све гране индустрије у Србији развијене, и ако има у том погледу још много што шта да се постигне, то ипак оно што имају, може да се такмачи у тој струци и са страним државама. Фабрике штофа, сукна и ћебета одликују се и каквоћом и солидном израдом. Па фабрике шећера, бомбона, ликера, сапуна и свећи, топливница, фабрике патрона и оружја све то износи лепе и напредне ствари.

Занатлијство у Србији показује врло лепа напретка. На рукотворима њиховим види се уметност и вештина, а све је то дело занатлијских удружења. И доиста, од када се занатлије у Србији почели удруживати и удруженом снагом радити, од то доба је и занатлијство тамо јако коракнуло напред И сами вештаци Французи хвале коларске, ковачке, браварске и столарске радове Србије Ту су одмах и школе ткачке, воћарске, шумарске и пчеларске, па ручне девојачке више и ниже. Изложена је и српска штампа. Но ово је врло бледа слика. Немилосрдна цензура Владанова није дала ни овде места, ни једном независном и слободоумном листу. Одмах се види, да је јавна реч у Србији данас угушена. Па зар се морало тако далеко ићи, да се чак и овде, у земљи слободе, не мога изнети целокупна збирка српске журналистике? Доста и одвише пати српска ствар због тога у Србији, па јој није требало и овде на изложби убијати углед тиме

А сада да споменем оно, што сам најпре требао споменути што је најлепше и најјединственије, и чему се и Французи и странци највише диве То је лепа српска ношња и дивне народне рукотворине. То је управо најдрагоценији украс српског павиљона. И заиста не знаш чему пре да се дивиш. Да ли оним дивним пиротским ћилимовима, оном лепом платну, оним дереклијама сади свиленим усновицама, завесама, пешкирима, застирачима, минderлуцима, па оним силним везовима са златом, сребром, свилом, вуницом и т. д. оним

бојећи се за свој престо, на који би по жељи боксера имао да ступи потомак Мингу, Тиан-ти-Хиуове. У тајним удружењима, противу-династичка странка има огромну већину.

Државна снага застрта је копреном, правије речено, она је усредсређена у тајном удружењу, од којих већина је примила у наследство циљеве тајних удружења западних, као ложа слободних зидара и других, али уједно има их, који узносе и величају злочиначке установе Мафија и осталих италијанских друштава, у коме друштву упоредо негују неодољиву освету и мржњу према западу.

Противу таквих друштава и њихових убистава, раде нека кинеска удружења „осветника“, којима управљају кинески мухамеданци и Чивути. Они имају своју ложу слободних зидара у Хонг-Конгу, коју посећују кинески домородци, измешани с Португалцима.

Чланови кинеских тајних друштава, састоје се из виших и нижих кругова. У тајним друштвима виши решавају, а нижи су обично извршитељи воље и наредаба виших. И садањи устанак боксера, дело је тајних виших друштава. Сва друштва подједнако гаје мржњу и освету према туђинцима. У томе су потпуно сагласни и потпомажу се. Крај свега тога, њихова је снага у Кини и ван ње врло велика. У северној Кини друштво се зове: „Небо и земља“ (Тхиу-ти-Хиуј чи Хунг), за тим „Мали нож“ и „бела морска ружа“. Ова друштва, чији се уплив сада у правој боји види и осећа, установљена су у почетку као два друштва: „Бела морска ружа“ и „Кадионица“. Друго се за тим претворило у прво. „Бела морска ружа“ постојала је и даље, и г. 1812 извршило је то друштво атентат над старим царем Кин-Кингови. У год. 1820. то се друштво претворило у „Тројство“. Наука им је према удешеним знаковима, на пример:

Највећи је Господ на небу, који је свемогућим надахнућем својим створио: небо, земљу и човека То симболизира △. Бела је боја, боја друштва; бела морска ружа је ложинка; међу собом зову се браћа. За међусобно боље познавање, носе нарочито лепезу, а узимајући у руку суд са чајем, чине нарочите покрете. Врше свечане обреде Тхиан-Хуову, богу неба али то чине у потаји, јер на то има права само владар. Ложе, где се скупљају називају: „Места на ливадама“. На застави исписано је: љубав к ближњему, правда, мудрост, равноправност, вера“. — „Послушајте небо и посадите на престо династију Мингу“, који је отворени противник владајуће татарске династије. На легитимационим картама имају означено, да су родољубива друштва. Ако се неко хоће да осведочи, да ли је овај или онај члан друштва, пита се колико је 3×8, одговори ли други 21 (што је 21+3, број три не изговара), познају се као браћа.

Као што носе лепезе, тако исто носе и сунчанике. Сретне ли брат брата, кога прати неки туђин, а хоће да зна, да ли је и онај туђин члан друштва, — затражи брат од другог брата три сепека, које не добије, ако није туђинац посвећен у тајне друштва. Исто тако имају и своју ложинку. Слободна — зидарска три бода . . . замењују у тога друштва одзив воде — или ≡ (куа).

Организација друштвена упрошћена је. На управи је друштвеној велики мајстор са три старија брата (Ко). Примање у друштво врши се ноћу. Новак заклиње се пред Богом, кога преставља петоуголни нацрт, на коме су изрезана разна гесла. Новак се има подврћи разним пробама. Мора прећи преко моста (Косотејао) у присуству браће, која држе укрштене мачеве испод којих пролази. Кад се изврши заклетва, одсеку главу петлу, с речма: — „тако нека погину сви, који заклетву погазе“.

Друштво постоји од г. 1643., од дана, кад је кинеску династију Мингу, прогнала династија татарско-мандурска. Полиција будним оком прати рад друштава, особито пази на спајање појединих ложа.

У тајним удружењима северне Кине негује се и развија човечност, у средњој и јужној Кини, тамо су удружења чисто политичке природе која су уточиште Тај Пингу и осталим незадовољницима

Сва су та удружења врло опасна за западњаке. Средишта су им не само у Кини, него и у Европи и Америци. Европљани су сами криви, што је у Кини до тога дошло. Они су изазвали револуцију осветољубивога жутога племена и држим, да без огромних жртава Европских и док се не пролије море крви, неће се овога пута завршити рад тајних друштава у Кини.

Н. С.

Рат између Кине и удружених сила.

Из Порт-Артура јавио је руском војном министру у Петрограду вице-адмирал Алексејев ово: Четири компаније Руса под заповедништвом пуковника Ширинскога и исто толико војника удружених сила ослободили су Сејмура и његових 200 рањених донели су у Тиенчин. Друге вести јављају да су посланици били уз Сејмура и да су и они ослобођени и донети у Тиенчин Како су посланици изишли из Пекинга, и како су се они пробили кроз Боксере чак до Сејмура, то је за сада још тајна, о ко јој нема ни речице.

До сада је искрцано само у Чифу 12 хиљада војника удружених сила. Но опште је мишљење, да се још неможе напред према Пекингу јер је војска удружених сила одвећ слаба, а један већи пораз њен био би од недогледних последица, с тога ће се војска удружених сила ограничити за сад само на одбрану заузетих позиција, док јој појачања не стигну. Око Пекинга стоје 40—60.000 кинеских војника, а чете боксера притичу им са свију страна.

Енглеска спрема за Кину 223 официра, 308 официрских заменика и 9540 војника. Овоме придолазе још 7170 војника урођеничких трупа.

Но, најодлучније спрема се Русија. Руска војска у Амурској области живо се већ мобилизује. У Амурској и Сибирији указом царским од 6. јуна, већ стоје под оружјем потпуно спремних 44.000 пешака, 16.000 коњице, 2600 артиљерије, 1360 официра, 3600 подофицира и 220 топова. Коњицу ће појачати 800 резервних Козака. Додали се још овоме руска војска у Мандурији и на кинеском земљишту, то ће Русија за кратко време имати у Кини 90 000 војника.

Држање Јапана још је увек загонетно. Из Токија јављају, да Јапан мобилише своју војску за случај каквих замршаја и заплета у Кини. Какви би то заплети били, који ће тек настати, то се не каже, али се јасно провиди. Сгвар је извесно у томе, ако би Русија тражила какве компензације за своје жртве око успостављања реда и и мира у Кини.

Место Пекинга — Карловце.

Мислио сам да идем на запад, на париску изложбу, но кад су Кинези »изложили« посланства великих сила (претворили их у пепео) окренем на исток . . .

Први дан заноћим у Карловци. — Куда ти са толиким пртљагом? пита ме мој пријашко.

— У Кину!

— Ваљда ниси луд?

— А што? Браге, Кина се буди, а ми се успављујемо. Сад је тамо живот, а код нас је све мртво. Још мало, па ћемо се устојати као бара, устојати као некад Кинези.

— Та ваљда није баш ни тако!

— А да шта? Као што су се пре Кинези тровали и успављивали с опијумом, сад нас трују и успављавају с духовним опијумом . . . Ко данас није окусио од тог опијума? На сваком кораку добијеш по једну кашику која гласи: — Не мешај се ни у што, то је најбоље. — Опште су ствари глупости! Најпаметније је повући се од свега . . . Та зар не чујеш где већ сви хрчемо од тог опијума? И зар не видиш где већина не може да се држи на ногама, но леже у блато и прашину. Само што још нисмо пустили курјуке . . . Једина ми је нада, да ће доћи Кинези да нас поседну, заузму, изнајме и мало просвете и извуку из мртвила.

— Ама за Бога, шта хоћеш да радиш сад

многим другим ручним радовима; дал опреми невестиној, убрадачу. Па тек оној разноликој мушкој и женској ношњи, све руком рађеној. Ту су и ужички вунени радови од разних боја, шарени у турском жанеру. Ту су прегаче, појасеви, чарапе, наруквице, сукње, оковратници, торбе, кесице. Та ко би све то могао наређати! Ни једна народност нема, не може и није показала овако дивне и разне народне рукотворине. И зато се свако диви вештини и укусу српске жене и моме.

У великом броју и лепој количини изложене су и српске старине из доба српских краљева и царева. Ту су: оружје, новци, ликови круна, црквене утвари, заставе, одела и т. д. Нарочито привлачи на себе пажњу и српски монопол дувана. Французи баш имају леп дуван, али ипак признају сваку врлину српском сеченом дувану, листу и цигаретама. Велика је штета, што народ у Србији не продуцира у већој мери и дуван и платно. Јер за српско платно и српски дуван свако живо распитује, и они би имали и у Француској и другде лепу прођу. И камо лепе среће, да у Србији не влада данашње жалосно стање, да тамо не пирује обест раскраља Милана и његових верних, да влада слобода говора и кретања, како би тек српска изложба и српско благостање онда изгледало. Но ваљада ће и тамо јарко сунце разагнати што скорије ону таму и мрак.

Да пређем на павиљон Босне и Херцеговине. Боже мој, и доиста је истина, да судбина или случај играју често врло велику улогу, покваре и помрсе све рачуне. И судбина и случај зар хтедоше, да се павиљон Босне и Херцеговине нађе одмах до павиљона Србије. (Растављају их само турски и грчки.) И овај случај поквари и поништи све лепе наде и све дугосмишљене и приуготовљене намере Калајеве и његове владе. Јер сваком одмах пада у очи да павиљон Босне и Херцеговине личи толико павиљону Србије, као што личе једно на друго деца једне матере. Ми смо и на милениуму у Пешти, видели павиљон Босне и Херцеговине, и онда је већ тамо јако потиснуто било све што је српско. Но ипак није се смело ићи до краја, јер се бојало штампе. Но што се тамо није смело учинити, то се хтело зар учинити овде. Али ето овај један једини случај, да је павиљон Босне и Херцеговине у непосредној близини павиљона Србије, постао је још много опаснији непријатељ и од саме штампе, немилостиво разби све лепе наде и смерове босанске владе, а небојећи се цензуре ни прогонства, уверава и Француза, Руса, Енглеза, Американца, Африканца, Кинеза, Јапанца и све, да у Босни и Херцеговини живи исти народ, који живи у Србији. А ово доказују ношња, обичаји, умотворине народне, историјске старине, оружје, типови, цркве и владичански грбови. И овде је све исто, као и тамо, а тамо као и овде. Да је знала босанска влада да ће проказати све, она би павиљон Босне и Херцеговине подигла далеко од српског, или га ма и не подигла.

Павиљон Босне и Херцеговине је смеса у стилу, и доста личи у главном на швајцарски. Около је ходник са дрвеним стубовима и даском покривен. У ходнику су смештене продавнице, базари и телалнице. Ту се раде и цигаршпици и бакарни судови. У павиљону су девојке, које ткају и везу. Те ту свако својим очима види, како се раде оне лепе изложене ствари, и ту се одмах и продају. Девојке ове обучене су у свом српском народном оделу са фесом на глави. Осим српског, свог матерњег језика, други језик незнају и странци узалуд покушавају, да се с њима упусте у разговор. Ја их поздравих српски, са: здраво селе! А оне ми весело отпоздравише: Бог ти помогао брате! Јако се обрадоваше мом поздраву, и ја сам с њима весело ћеретао. Већином су из Сарајева и Мостара. Све су оне Српкиње православне вере. Међу њима је само једна римокатоличкиња. Но оне веле, то је Шокица и ова чини одмах утисак, као да је залутала у туђе јато. Она ради и најлакши посао, јер им само суче цеви, док оне ткају ћилимове и платно усновице. А везиље везу пешкире и марамице. Све се ове ствари одмах и продају и странци их радо купују. — Подузеће ово закупили су неки владини људи. Они веле, да су босанци католичке вере, а исто тако веле и чиновници, што су тамо, но ови ти

у Кини? Ако ће они доћи да нас ослободе и извуку из мртвила, можеш их и овде дочекати.

— Хоћу да видим боксере. Да видим већ једаред заузимљиве људе, борце, који траже Кину за себе.

— А зар овде нема боксера?

— Где?

— Та Бог те видео, зар ти баш ништа не знаш о нашим автономним боксерима? Ето и они траже: »автономију за себе«, па су заузимљиви и одлучни да им нема равних.

— Мислиш?

— Нема ту мислим, него тако је. Наш обер-боксер, запленио је, управо поплeнио је саборске трошкове и верозаконске приносе... Напао је са својим боксерима епархијске скупштине, епархијске власти .. Цела ствар има много сличности с кинеским боксерима. Нико не зна шта је у Пекингу, нико шта је у Карловцима. У Пекингу су се искупиле главе боксера, у Карловцима исто тако. Шта учинише? Шта је урађено у Пекингу? Шта ја урадио саборски одбор у Карловцима? Нико још не зна. Јел још остао жив који европски министар тамо, ил каква епархијска власт код нас? Све је узрујано и очекује гласове... Па ошта ти је да тражиш у Кини оно, што можеш наћи и код нас... Ето ти живота кретања, нападаја, а ти то хоћеш...

Видео сам, да мој друг има право, те место да идем у Кину, остадох у Карловцима. И нашто да тражим преко леба погачу, или преко наших боксера, кинеске

Л а.

Вести из места и са стране.

Нашим поштованим претплатницима и читаоцима на знање. Од данас престаје плаћање биљеговине на огласе. Пошто законским наређењем отпада биљеговина од 30 н. = 60 потура за свако уврштење огласа, то овим учтиво молимо, како своје претплатнике, тако и остале пријатеље нашега листа, да се овом погоднешњу користе. Слободни смо дакле и овом приликом препоручити им „Заставу“ за најцелосходније оглашивање у сваковрсном погледу. „Застава“ пружа по томе свакоме, који је рад дати огласе, као најстарији и најраспрострањенији српски лист, највише јамства за успешно оглашивање.

Н. Сад, 1. јула 1900. п. р.

Администрација „Заставе.“

Српкиња Вршчанка — прва. У Будимпешти је ове године, као што смо јавили, у женској гимназији положило испит зрелости двадесет и четири женскиње. Од ових је по успеху и оцени прва матуранткиња Српкиња из Вршца, Анка Брашованова. Честитамо младој Српкињи!

Нова парница с Румунима. Угарски министар просвете и црквених послова одобрио је основно писмо задужбине Трандафил, одређене за разне стипендије У тестаменту и у основну писму вели се, да трећина стипендиста ваља да буде из Ердеља. Сад се румунски митрополит нашао у послу, те тражи, да он именује ту трећину. Но како се то противи тестаменту, где стоји, да српски патријарх именује све питомце, то је митрополит румунски одбијен с тим својим захтевом. А кад се због тога обратио на министра просвете и црквених послова, овај га је упутио на грађанску парницу. Разуме се, да ни ово неумесно решење министрово неће помоћи румунском митрополиту, јер његов захтев нема никакве оправдане основе ни по тестаменту ни по основном писму.

Румско-кленачка жељезница. Из Руме нам јављају, да ће се жељезница између Руме и Кленка почети градити 17. јула о. г. јер ће се донде храна скинути са трасираног земљишта. Одмах ће се и цигља извозити за зидање станица, а и румска станица ће се проширити. Може бити, да ће се и гостионица дозидати, што би потребно било, јер ће поводом новог саобраћаја и везе са Србијом преко Кленка, бити много путника, који ће у Руми на станици морати дуже чекати на друге возове.

Гимназија на Реци. Један троједнички лист пише: „На мађарској државној гимназији на Реци започеће уписивање деце за први разред већ првих дана месеца јула. Мађарски и њима пријатељски органи предузели су агитацију за уписивање деце у мађарску гимназију на Реци. Ко своје чедо тамо даде, тај је у неку руку и сама себе препоручио. Сврха ове агитације јесте, да добију што више ђака у мађарску школу те да се идуће школске године може отворити први разред паралелни! Тако би се Мађари могли подичити пред осталим народима у монархији и у Европи, да је на Реци, на мору, мађарска свест толико напредовала, да за мађарске средње школе више ни локали нису доста, а паралелни се разреди отварају. Ове године беше у првом разреду гимназије 60 ученика. По себи се разуме, да то нису никакви Мађари. Али се они ипак надају: ако нису, да ће с временом постати.

Учитељско место у Винковцима. Пишу нам из Винковаца: Смрћу нашега учитеља, Милојка Благојевића, упражњено је још прошле године учитељско место на нашој вероисповедној школи. Стечај је био још прошле године расписан и изабран нови учитељ, који је из непознатих разлога захвалио, пре него што је наступио службу. Па како је већ касно било — није се поново расписивао стечај, него је учитељско место само привремено било попуњено за прошлу годину. Сад је стечај наново расписан, и то с роком до 8—21. јула. Хоћу овим да упозорим господу кандидате учитељске и учитеље, који би били вољни ово место заузети. Винковци су лепа, пријатна, чиста варош, има велика државна гимназија, виша женска школа (са шест разреда) и стручна женска школа, а за учитеља са децом ово је велика добит. Наша српска општина је угледна лепим бројем интелигенције. — Назидана је нова школска зграда уз цркву у средини вароши по модерним техничким захтевима, те се може убројити међу најлепше наше школске зграде у митрополији. Деце и мушке и женске имаде обично 40—45, а највише 50. Стан учитељев је у старој школској згради и оправљен је изнова, а за коју годину видаће се нови стан, да заузме достојно место уз красни парохијални стан и нову школску зграду. Што се тиче плаће, — та износи за сада 1000 круна. Осим тога од парастоса, укопа, водица (код нас је обичај, да свечарске водице и учитељ са парохом обавља) може се лако рачунати на 150 - 200 круна; уз то дрва добија учитељ заједно са школом од наше имовне општине, колико му треба, а то је прилична свотица. Напослетку, ако је учитељ музикално спреман, да може бити коровођа код нашег српског певачког друштва; а пошто су наши млађи учитељи махом сви мање више спремни музикално — то је сигурна награда за короводство пев. друштва. Истакнувши ово напред, надамо се, да наши учитељи неће пропустити да за времена компетују, а додајем још, да би се господа компетенти могли и лично приказати, нарочито због појања у цркви. — Многи мисле, да у нама овде и нема српске свести и да смо тек по имену Срби. Но ти се варају. Та већ околност, да имамо своју српску вероисповедну школу, једну од оних девет у целој архидијецези, па наша угледна српска црквена општина, па српска женска задруга, па српско певачко друштво — јасан су доказ наше будне српске свести, нашег Србовања“. — Препоручујемо ово место нашим учитељима и учитељским кандидатима.

Енглеска флота у Фиуми. Енглеска средоземна поморска флота доћи ће у Фиуму 8. јула на више дана. Флота има 39 ратних бродова. Управник Фиуме гроф Сапари приредиће забавно вече у почаст гостима. Из Фиуме ће енглеска флота у Трст.

„Рат у јужној Африци“. Под овим насловом излази у свескама дело капетана генералнога штаба у Бечу, Карла Војчик. Досадашње свеске обратиле су на себе пажњу и стекле признање у стручним војничким листовима. Тако руски војнички лист „Рускиј Инвалид“ говори опширно о овом делу и врло се ласкаво о њему изразио. Осим стручних листова, „Берлинер Тагблат“ вели, да је ово дело досад најбоље у својој врсти. А „Минхенер Алгемајне Цајтунг“ назива га изврсним радом, који по погледима и поретку градива, по поузданости и јасноћи приказа, по оштрини и мирноћи пресуђивања, одаје искусног стручњака.

Пчелињи уботи узрок смрти. Ових дана писале су новине, да је неки човек умро од пчелиња убода. Убола га је шест пута. Неке су новине устајале против тога и доказивале, да то не може бити. Несумњиво је, да у појединим тешким случајевима, кад човека нападне рој, може наступити смрт. Међутим у медицинској књижевности забележени су случајеви, да се после неколико пчелињих убода, па и једног јединог, појавили знаци опасни по живот, и то на кратко време после убода, тако, да се убод сматра за узрок, тешке болести. Зна се, да снажни људи падају на земљу бесвесно гласним узвиком, а други добијају грчеве. Откуд долази то, још није утврђено. Пчелињи отров има мрављe киселине и да је она узрок што се кожа због убода запали. Пошто они тежи случајепи наступају, то у отрову имаде и других састојака, тако у последње време се доказује, да има у њему и змијина отрова, те због тога утиче на живчани истем. Због тога наступа нагло малаксалост у срцу.

Медведи у Хрватској. Како јављају из Оточца, раздерао је медвед два вола неком сељаку из Лешћа и једног му вола тешко изранио. Волови су били на паши, кад је медвед на њих навалио. — Пре неки дан враћао се из Фужина, Јован Тадеј, шумар, кроз шумски предео Јеленчу око пола 9 сати у вече кући, кад је одједаред чуо у својој непосредној близини шушањ. Свративши пажњу на место, од куда је шушањ долазио, опазио је Тадеј младо медвече, како се пење на јелу. Тадеј згодно нанишани, а медвече се обори на земљу. Тек што је опазио, да је медвече пало, зачуо је Тадеј страшну ломљаву у оближњем цбуну. Свестан свога положаја, у којем се налазио, напунио је Тадеј брже боље испражњену пушчану цев и за тили час за тим опазио је пред собом медведицу. И њу је згодно погодио и убио.

Шлеп и наука о здрављу. Недавно састали су се талијански учени људи у Риму на збору. па су се том приликом занимали и питањем о женском оделу. Једногласно су осудили у име науке о здрављу моду данашњу, која женске у варошима гони, да носе дугачке хаљине. Лекар др. Казигранди, доказао је на убедљив начин и врло простим опитима, колико су опасне такве хаљине и пошто су се биле један сат шетале по варошким улицама, предузели су са стаклетима што увеличавају прегледање шлепова од тих хаљина. На сваком шлепу нашао је др. Казигранди тма божја ситних животињица и бацила. Инфлуенца, јектика, тифус, то су некоје од болештина, које матере на својим шлеповима доносе на колевку своје деце. Код ових доказа лекари, који су се у Риму били искупили, бацили су одсудно анатему на шлеп. Та одлука талијанских лекара веома је красна, али у практици слабо ће нешто помоћи. И најсилнији владаоци били су без силе у борби са модом. Било би само једно средство, да женске не носе шлепове на улици, а то би било, да им се докаже, да од шлепа женска буде ружна и да пре остари.

Лек од старости. У Паризу се доктор Растинер (Rastineur) одавно бавио око проналажења течности, која би човеку у старости давала младићку снагу, умну свежину и потпуно здравље. Најпосле учини му се, да је пронашао праву смесу, и о томе је био тако уверен, да је без оклевања подобру дозу те течности својој старој матери уштрцао под кожу. А да би њојзи показао, да у течности нема ништа шкодљиво, прво је себи под кожу уштрцао. Али старица умре после три дана у највећим мукама, и ако су употребљавани разни утуци, а и син је преживео само 24 сата.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

Стигли 17. јуна.

Лондон. Страним посланицима предани су њихови пасоши у Пекингу 6. (19.) о. м.

Шангхај. Царски указ објављује, да су царску палату у Пекингу запалили усташи и да су напали на њу.

Чифу. Сејмур је ослобођен, али нема поузданих вести, да су с њиме ослобођени и посланици.

Париз. Вице краљ у Јаменсону, дао је погубити све оне, који су одговорни за устанак против странаца.

Берлин. У војним круговима саветују се о томе, да се установи самостална колонијална војска.

људи одмах уливају утицај туђински. И нехотице ти долазе као људи, који би за свој интерес све дали.

Да рекнем још коју о литератури, или како је овде зову земаљско-босанској Овде ти је ужасан хаос. Час мислиш да си у Загребу, у библиотеци праваша или Франковаца Час мислиш, да си у каквом аустријском казненом заводу, а час и сам незнаш где си, изгледа ти у некој смеси неке непознате области. Каквих ти ту нема католичких књига, црквених, школских, војних, правних, порезних, државних, све ти је то хрватско писмо. Нигде српска натписа, нигде српске књиге и српског листа, нигде српске школе и цркве, све је то збрисано. Једно јединo православно евангелије, један апостол и две књижице. Но и то ваљада за то, што је на старо-словенском језику.

Но све је ово узалуд. Мушки кад оду из павиљона Србије у павиљон Босне и Херцеговине, виде све историјске старине, типове, ношњу, обичаје, и све народне умотворине, да су истоветне, и он стиче уверење и вели: То је један народ. А женска када разгледа оне исте радове, оно ткање, онај вез, ону хаљину, оно све, и она вели: То је све једно и исто, једна форма, један укус, један вез, то су радиле жене једног народа. — Ето, шта учини пуки случај, који ће Калај и његова влада толико клети, што им помрси и поквари целу муку и разори све смерове и надање.

Н. Н.

Трговина.

НОВИ САД, 17. јуна 1900. год. Пшеница прве каквоће фор. 6·90—— н. Пшеница средња фор. 6·50—80 н. Пшеница лакша роба фор. 6·30—40 н Наполица фор. 6·— н. Јечам нови фор. 5·60—80 н. Зоб ф. 5·——— н. Кукуруз у зрну нови фор. —.— стари фор. 5·20—30 ——— нови у клипови фор. ———

Маст 56 фор. Сланина сува 56 фор. дебела паљена 56 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	33—34 нов.	живе
„ средњи . .	31—32 нов.	мере
„ лаки . . .	28—30 нов.	

Све од 1 килограма.

Званичне забелешке будимпештанске берзе.

15. (28.) јуна 1900.

Пијаца је јако мртва била. Продато је 7.000 метерцентн. Цена је пала са 10 пот.

Пшеница банатска, стара, каквоћа по хектолитру од 75 до 80, цене од 50 килограма од 7 круна 25 пот. до 7 кр. 55 п.; потиска стара, каквоћа по хектолитру од 75 до 81 цена од 50 килограма од 7 кр. 30 пот. до 8 кр. 10 п.; пештанска, стара, каквоћа по хект. од 75 до 81, цена од 50 килограма од 7 кр. 15 пот. до 7 кр. 90 п.; бачка, стара квк. по хкл. од 72 до 75, цена од 50 кр. од 7 кр. 15 п до 7 кр. 75 п.

Раж прве врсте, цена од 50 кгр. од 6 кр. 65 п. до 6 кр 80 пот.

Јечам, за пићу од 50 кгр. од 5 кр. 90 п. до 6 кр. 10 п.

Зоб, цена од 50 кгр. од 5 кр. — п. до 5 кр. 30 н.

Кукуруз стари, цена од 50 кгр. од 5 кр. 55 п. до 5 кр. 70 п.

Репица, цена од 50 кгр. од — кр. — пот. до — кр — пот.

Проја, од 5 кр. — п. до 5 кр. 30 п.

Маст, 50 кгр. 56 кр. — п. до 56 кр. 50 п.

Сланина, 49 кгр. 47 кр. — п. до 48 к. — п.; сушена — кр. — пот. до — кр. — п.

Шљиве, босанске 50 кгр. од кр. — п. до — кр. — п.; славонски пекмез 50 кгр. — кр. — п. до — кр. — п. српски пекмез 18 кр. — п. до 18 кр. 50 п.

Течај златног и сребрног новца на будимпештанској берзи.

Дукати	11 кр. 87 п.
Наполеондори (20 франака)	19 кр. 33 п
Угарска златна рента (од 100 круна) . .	115 кр. 55 п.
Угарска крунска рента	91 кр. 10 п
Аустријска златна рента	115 кр. 90 п
Немачке државне марке (од 100 мар.) .	118 кр. 72 п
10 фунти стер. (мењачки курс у Лондону)	242 кр. 50 п.

Књижевни оглас.

Кроз сваку књижару може се поручити награђено дело медицималног саветника

Дра МИЛЕРА

Ueber das gestörte Nerven u. Sexual-System.

30. издање.

Шаље слободно уз пошиљку 60 новч. у поштанским маркама

Curt Röber,
Braunschweig.

44 16—

ОГЛАСИ.

Seiden-Blousen fl. 2.40

und höher! — 4 Meter! porto- und zollfrei zugesandt! Muster umgehend; ebenso von schwarzer, weißer u. farbiger „Henneberg-Seide" v 45 Kreuz. bis fl. 14.65 p. Met.

G. Henneberg Seiden-Fabrikant
(k. u. k. Hofl.) Zürich. 533 24—50

ШЕГРТА

треба мануфактурна трговина

ГАВРЕ Ј. ПОЛИТА

У НОВОМ САДУ. 299 1 3

Понуде се примају до 1. августа.

СПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА

М. ПЕТКОВИЋА

У ИНЂИЈИ

потребује млађег помоћника. 300 1—3

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

К. МАТИЋ

У НОВОМ САДУ

потребује старијег спомоћника, који је вешт продавац. Ступити може 15. јуна.

298 1—2

Кућевно средство, без којег не треба бити.
Законом рег. заштитна марка.

Свака породица треба да има

Брзо и сигурно дејствује

Један веран опис. **Тајна једног старог човека,** разашиље се бадава, кад се у напред пошље 10 потура за поштарину.

ненадмашимо чудновато дејствујући, хиљаду пута опробани Фелеров

ELSA-FLUID

(од санитетске власти испитано и одобрено), који код свију унутарњих и спољних болести помаже. — Тако код: **грознице, пробадања, севотина, рематизма, кашља, кијавице, болести стомака, пролива, грудо- главо- и зубобоље, муке, слабости, окобоље** итд. итд. брзо и сигурно лечи. ЦЕНА је: за 12 флашица са упутством 5 круна, 24 флашице 8·60 круна, 48 флашица 16 круна. Без трошка поштанским поузећем или по претходној пошиљци новаца разашиље једини произвођач:

EUGEN V. FELLER
APOTHEKER ZUR „HEILIGEN DREIFALTIGKEIT" IN STUBICA № 135.
(загребачка жупанија)

Одавна би већ био умро, да нисам употребљавао славни Фелеров „Elsa-Fluid" овоме леку имам благодарити за свој живот", тако пише Rácz Zsigmond, Földes.

„Сваком ћу рећи и писати, да ми је само „Elsa-Fluid" живот мој спасао", пише ifj. H. Szabó István, Pakozd.

Најтоплије се сваком препоручује

ФЕЛЕРОВЕ

РАБАРБЕР-ПИЛУЛЕ

са заштитном марком „ЕЛЗА". Дејствују сигурно и без бола, код хрђавог желудца, болести стомака, затвора, гљиста, код слабокрвности, жутице итд. и других болести.

Једна врло занимљива прича из живота. **Тајна једног старог човека,** разашиље се бадава, кад се напред пошље 0 пот. за поштарину.

Један савијутак (6 кутија) са упутством са плаћеном поштарином 4 круне.

Главна стоваришта у Будимпешти у апотекама:
Török József, Király-u. 12. — **Zoltán Béla,** N. Korona-u. 23

Чудновати дејствујући лек.

176 9—20

ПРОЛЕТНА И ЛЕТНА СЕЗОНА

1900.

ПРАВИ БРИНСКИ ШТОФОВИ.

Један комад од 3·10 мет. од когасе може оправити комплетно мушко одело (капут, чакшире и прслук) кошта само

ф. 2·75, 3·70, 4·80 од добре
ф. 6·— и 6·90 од боље
ф. 7·75 од фине
ф. 8·65 од финије
ф. 10·— од најфиније

праве вуне.

Један комад за црно салонско одело фор. 10·— као и штофови за горње капуте (Ueberzieher), лоден за туристе, најфиније камгарне итд. итд. разашиље по фабричној цени као тачно и солидно приповнато фабрично стовариште чоје

Siegel-Imhof in Brünn.

Мустре бадава и без трошка. Јамчи се, да ће се оно шиљати, што се наручи.

Користи су велике за муштерије, које непосредно код горње фирме, као у месту фабрике, поруче.

148 31—40

Ако хоћемо да сигурно добијемо добру и чисту чоколаду, то купујмо

Chokolat Suchard.

Ова многоопробана, најбоље реномирата марка брижљиво је зготовљена, јамчи се да је чиста а у читавом свету је омиљена.

Свуда се може добити.

545 22—

ЦАРСКО И КРАЉЕВСКО НАМЕСНИШТВО

одобрило је

ВИШУ ТРГОВАЧКУ ШКОЛУ

проф. А. Екерта у Прагу

Вацлавски трг број 66.

Ово је *једини* завод, у коме се сваки слушалац искључиво *понаособ поучава*, тако, да напредак зависи једино од његове марљивости у науци. Приступити се може у завод свакога дана. — Школа је раздељена:

1. на дневни курс за господу;
2. на вечерњи курс за оне који су у служби и
3. за госпође и госпођице.

У свима тим оделењима изучавају се ови предмети:

Једноставно, двоструко (ново и италијанско) и *америчко рачуноводство* за трговину појединца или у удружењу, за фабрике, разне трговине, мењачнице, новчани и вредносни папири; даље: *трговачка аритметика, трговачка кореспонденција* ческа и немачка, *трговачко и менично право* (како за коју земљу), *трговачки земљопис и наука о познавању робе и царине.*

Слободни предмети: *краснописс, стенографија* ческа и немачка; за тим: *француски, енглески, италијански, пољски и руски*

У заводу има Срба ђака.

Ђаци се по жељи примају и у интернат.

Ближа извешћа даје усмено или писмено — било српски, чески или немачки

6—10 233 УПРАВА.

За женске неопходно потребно

Женска лепота

Чудновато брзо дејство

може се постићи, усавршити и одржати најбољим и најсигурнијим средством

МАРГИТИН-КРÊМ,

који је хемијски чист, а не садржи у себи живе ни олова, **са свим нешкодљив** и без масти.

Законом заштићен

Ова светско призната помада за лице за неколико дана употребе уклања **пеге, флеке, бубуљице, митесере** и друге **болести на кожи.** Глача боре и уклања богиње, даје лицу белу, глатку и нежну боју.

Најбоље средство за чување лица од сунца и ветра.

ЦЕНЕ: Мала тегла 50 н., велика тегла 1 ф. Маргитин прашак (пудер) 60 новч. Маргитин сапун 35 новч. Маргитина паста за зубе 50 нов. Маргитина вода за лице 50 новчића.

Врло многа признања и захвалнице.

Поштом уз поузеће или уз претходну пошиљку новаца разашиље произвођач

K. von FÖLDES, Apotheker, ARAD

Добити се може у свакој апотеци, дроге рији и парфимерији.

139 10—20

Добија се у свима апотекама.

Од подражавања се треба чувати.

Потварачи се судски казне

Најбоље средство за лепоту.

Најбољу „Brause" лимунаду добићете ако Маршнерову „Brause" бонбону оставите

НАЈМАЊЕ ЈЕДАН МИНУТ

у 1/8 литре воде да се растопи, те онда промешате.

Добивају се свугде.

Захтевајте изрично **Маршнерове бонбоне.**

Добити се могу у Новом Саду у трговини госп. **Тодора Ђорђевића.** 258 5-5

ЧОХАНО ОДЕЛЕЊЕ

ФИРМЕ

KASTNER & ÖHLER, GRAZ

препоручује највећи избор у

ПРАВОМ

ШТАЈЕРСКОМ ЛОДНУ.

Припознати најбољи фабрикат из чисте вуне, за које се јамчи. Модни штофови; црни и плави штофова за мушка одела.

Мустре шаљемо бесплатно и без трошка.

63 13—13

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.